

145 ani de la proclamarea Independenței României

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincat
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -688

Sărbătoare românească peste hotare

Col. r. Dr. Constantin Moșincat

Pe 26 decembrie 1869,

Mihai Străjanu, la rubrica *Salon*, din Familia nr. 51, la p. 608, scria de la Paris, într-o conversație cu cititoarele, despre dorul de acasă atunci când ești plecat departe, oriunde ai fi, și de bucuria atunci când auzi vorbindu-se românește pe străzile din Paris, ori Viena. Și asta era și povestea unui tânăr român plecat de ceva vreme de acasă, cu toate frumusețile admirate, n-a fost mai mare bucurie ca aceia a revederii unui cunoscut. Regretul său de student era că la Paris nu se manifesta spiritul de colegialitate, între români, ca la Viena ori Pesta. Această diferență nu se explica nici atunci când trebuiau organizate întâlniri studențești la cafenele, cluburi.

De curiozitate un nou venit la Paris își întrebă amicul: unde vă întâlniți voi românii? La biserică și cafenele, pardon, era să zic cârciumă, veni răspunsul! Dar hai mai bine la teatrul francez, la Palais Royal, că se joacă „**Amorul, Onoarea și Banii**”, o dramă frumoasă, de succes, jucată și în românește. Așa se legă povestea petrecerilor de peste hotare.

Ce ai alege din cele trei posibilități? fusese întrebarea pe neașteptate pusă nou venitului român, la arhitectura din Paris. Ca toată lumea cu minte, dar ca să fie original, amorul e o fantezie, onoarea e vanitate, care-i face pe oameni nebuni, pe când banii sunt esența lucrurilor, adevărata realitate! Bravo amice, ești om pozitiv, om umblat prin lume! Numai că el nu știa că povestea piesei ducea către un tânăr pictor, bogat, îndrăgostit de o jună tânără al cărei familie o frecventa. Pictorul, pentru a impresiona, vorbea tinerei despre sine, dar povești despre lucruri „străine amorului său”. De față fiind și surioara mai mică, cu spirit mai ascuțit, începu a riposta spunând surorii mai mari că pictorul o privea cu drag, căci o iubea. Când pictorul ceru mâna fetei era încă bogat, dar avea o datorie rămasă de la prietenul său. Putea să n-o plătească. Dar a făcut-o, și-a dat toată averea și a rămas doar cu penelul său. Astfel că viitorul socru, în acel moment, l-a refuzat, preferând mariajul fetei sale cu un bancher, depravat dar cu mulți bani. Fata fusese astfel sacrificată. Atunci cea mică replică: cine se mărită, tu sau tata? Pictorul ajuns sărac a rămas doar cu un amic modest, dar adevărat, cu o curată conștiință, ceilalți lepădându-se de dânsul. La nunta ce-a urmat fusese invitat și pictorul, pe care sora cea mică a miresei îl invită la dans. Așa inima lui a fost captivată de energia ce clocotea în sufletul celei mici, iar după ce dobândi ceva stare luă mâna acestei tinere. Pentru eleganța și finețea interpretării actriței franceze, însuși Împăratul Napoleon al III-lea i-a oferit colanul cu perle al Teatrului francez.

Alte corespondențe de la Pesta înștiințau despre „moda de la bal” cu „spăcel și mâneci înfrumusețate cu buchete”, iar frizura se recomanda asortată cu o cunună de roze. „Mânecele și spăcelul erau decorate cu atlas galben și cunune de flori” (Familia, nr. 1/1870, p. 10)

145 ani de la proclamarea Independenței României

La Viena, ca și anul anterior, florile au jucat rol mare pe vestimentația de la balurile dintre ani. Iată descrisă o vestimentație foarte frumoasă formată din: „spăcel și mâneci decorate cu garnituri de atlas alb, iar tunica era scurtă, tot asemenea gătită. Mânele scurte garnisite cu dantele negre”.

La Paris, veșmintele damelor tinere era în atenția tuturor. Dar, cum acesta era cel mai simplu de făcut, pe gustul fiecăruia, cu „tunică, două piese de rochii, încrețite, și diferite sufulcături”. Prima datorie a fiecăruia era de a saluta cu multă căldură „La mulți ani!”

În ziua de anul nou 1870, Domnul românilor, prin mareșalul Curții a trimis o *Medalie de aur*, dedicată „Panteonului Românilor”, împreună cu înalta Sa recunoștință pentru redacția revistei *Familia*. Epistola conținea o frumoasă amintire care suna astfel: „Domnul meu! În. Sa Domnul a binevoit să ărimească cu deosebită favoare dedicațiunea opului d-voastre intitulat „Panteonul Românilor”. Și doritor de a vă exprima înalta Sa satisfacțiune pentru silințele, cu care contribuiți a ridica literatura noastră națională, mă însărcineză tot odată de avă trimite împreună cu via Sa mulțumire o medalie de aur la efigia Sa”. Primiți, etc. București 29 decembrie 1869, Mareșalul Curții Filipescu.

Junimea română de la Pesta a aranjat un bal de caritate pentru sprijinirea studenților români lipsiți de mijloace financiare. Balul, programat pe 29 ianuarie 1870, se bucura de sprijinul filantropic al zeloșilor români din Pesta. Și cu acest prilej s-a descris vestimentația doamnelor și domnilor. Curierul modei de la Pesta, din 18 ianuarie 1870, amintea faptul că varietatea îmbrăcămintei se învârtea în jurul mătasei grele și ușoare, în culorile roze, vânt, alb, verde și galben deschis. Toate pentru a asigura confortul la dans al damelor, și care se pot purta oricând și oriunde, cu mutarea decorațiunilor.

Și toate acele lucruri se petreceau în timp ce Alexandru Roman, directorul „Federațiunii”, era condamnat la închisoare, la Vaț, *un an și amendă de 500 fl.* În esență, condamnarea sa se datora procesului de presă în care Ion Poruțiu, în articolul apărut în nr. 112 al gazetei românești, apăra cauza Tofalenilor, pentru care a apărut în fața curții sub acuzația de „*conturbare violentă a păcii și ordinii publice*”, la care 7 judecători au răspuns, după deliberare, Da!, iar 5, Ba! Tribunalul, ținând seama de tinerețea lui Poruțiu (Sâc, clemență!) îl condamnă la 6 luni închisoare! și amendă de 200 fl., 84 cr., dar și pe directorul gazetei, fără nici o clemență!

Sub pseudonimul de *Modestin*, Iosif Vulcan descria balul patronat de Elena Mocioni, (29 ianuarie) „din sala iluminată pompos și ocupată deja (la ora 9) de o cunună strălucită de dame și domni, de domnișoare și juri, toți cu fețe senine, cu ochi înflăcărați” (*Familia*, nr. 4/25 ianuarie 1870, p. 44). Era bal românesc, căci două perechi frumoase, cu pași inspirați de grație, se prinsese în „ardeleana” cu bucuria fecioarei din Dacia, alături de șirul de juri, intonând câte o strigătură plină de spirit, de poezia din sânul Carpaților.

Redăm dintr-un frumos articol: *Serbarea anului nou în Viena*

**//Cum pasărea ce plecă în locuri departate,
Se întrece iar de unde a plecat,
D'eo suvenire dulce! inima mea bate
Și zboară spre pământul în care s'a format.//**

D. Bolintineanu

Amabile cetitor!

Această dulce și melodioasă strofa mi-a venit iarăși în memorie, când luai pana'n mână, pentru ca să vă rog, să-mi permiteți de a vă descrie suvenirea serii ajunului anului nou 1869, ce o am serbat „*Societatea literară socială a studenților din Viena „Romania”, în sala oțelului „Zum weissen loss” din suburbiul Leopold. Să-mi pardonați, căci nu este vina mea dacă vă pot zice: că soarele apusese deja în toată splendoarea sa majestuoasă, sau că pensiv'a și melancolica lună abia de vreo câteva momente apăruse pe orizontul înstelat, ci este de vina stagiunea, timpului în care ne aflăm și acei nori întunecoși, care ca și când ar fi fost toamnă, sau primăvară, vărsau șiroaie de lacrimi în seara de 31. Dec. st. v.*

Da, plouase toată ziua și toată seara în care noi aveam să apărem la festivitatea ajunului anului nou, pentru care comitetul făcuse pregătirile cele mai lăudabile și

145 ani de la proclamarea Independenței României

posibile și pe care fiecare membru al societății o așteptase cu impaciența curioasă, și cu inima palpitândă.

Da, inimile noastre ce păreau întinerite și redeșteptate spre o noua viață, când intrând în splendid decorata și briliant luminata sală, ne vedeam față în față cu un număr de frați români, destul de impozant. Aicea ar fi putut vedea cineva cum cei intimi se îmbrățișau cu ochii scânteietori de bucuria ce părea a zice: „credeam că, eram singuri și străini, dară uite vezi, câți frați mai avem în jurul nostru”, pe alții iarăși făcând cunoștință nouă, și cum după aceea peste câteva momente această **societate de juni era un singur corp**, cu o singură inimă și cu o unică aspirațiune adică aceea de a se iubi unii pe alții, ca adevărați frați, frați de același sânge și din aceeași patrie. Zic din aceeași patrie deoarece mai toate provinciile locuite de româniși aveau reprezentanții săi în această societate, așa că aceasta, a cărei umbră turmentează și umple de teroare pe adversarii gintei românești.

Se făcuse deja 8 ore, când ne puserăm la masă, pentru a satisface apetitul corporal ce era excitat până la gurmandie prin aspectul bucatelor servite, care – se fixa în onoarea hotelului – ne-au satisfăcut în gradul cel mai înalt.

Intrarea ceea a d. președinte al „României” Aurel Mureșan bineventa, prin o cuvântare amăsurată serbării, în modul cel mai afabil și cordial societatea ce era prezentă. După corul vocal început, cu executarea programei muzicale, a cărei numere fură următoarele:

1. Român verde ca stejarul, de V. Alecsandri, muzica de J. Vorobchievici, cântat de corul societății.
2. Trio pentru pian, flaut și violoncel de J. Haydn, executat de J. Rossignol și Muanussi ca oaspeți și C. Dimitrescu.
3. Declamațiune de L. Mureșan.
4. Banchetul, muzica de J. Vorobchievici, textul de G. Tăut, cântat de Corul Societății.
5. Duet concertat, pentru violin și violoncel de Leonard și Servais, executat de R. Clencu și C. Dumitrescu.
6. Parabola, compusă și declamată de G. Rusu.
7. Steluța, poezia lui Vasile Alexandri, muzica de B. Florescu, cântată de Gabriel Socor.
8. Adiul Vânătorilor, muzica Mendelsson, cântată de Corul societății
9. Declamațiune de B. Ratcu
10. Fantezia română pentru violină de E. Caudella, executată de R. Clencu.
11. Il Zeffiro, muzica de Bellini, cântată de Luigi Cervellini.
12. Romnță de A. Franchomme, Vals briliant de Seb. Lee și Doină executată pe violoncel de C. Dimitrescu
13. Cuvântare festivă, rostită de Aurelian J. Mureșan.
14. La 12 ore – **Deșteaptă-te române** – imnul național, cântat de toți la unison!”

Programul a fost urmărit și aplaudat de toți participanții cu mult entuziasm, plăcere și încântare. Au fost aplaudați, cu deosebire oaspeții de peste Carpați: R. Clencu, C. Dimitrescu, stipendiați de guvernul de la București pentru a urma Conservatorul la Viena. Muzica românească a electrizat sala, pe melodiile leagănului de mame. Luigi Cervellini, cu vocea sonoră de frate italian a completat programul.

Ora 12 vestea nu numai că a trecut o zi, ci chiar Anul!, după care toți cântară *Răsunetul* lui Andrei Mureșan. Apoi, după felicitările reciproce, au urmat toasturile: pentru Împăratul Francis Iosif I, apoi pentru Mirele României Carol I, după care pentru autonomia

145 ani de la proclamarea Independenței României

Transilvaniei, și pentru bărbații care se luptaseră pentru câștigarea ei, pentru profesori, scoală, etc.

Regretul venea din faptul că numai pentru tineri n-a ținut nimeni nici un toast, deși nimeni n-avea inima seacă de iubirea de țară, după cum scria I. G. Barițiu

4

